

CH M SÓC B NH NHÂN CH N TH NG S NÃO

KHOA NGO I TH N KINH

M c tiêu:

1. Nêu các nguyên nhân CTSN.
2. Phân lo i t n th ng CTSN.
3. Cách h i và khám lâm sàng.
4. Ý ngh a “th i gian vàng”.
5. Vai trò m b o hi m trong phòng ng a CTSN do TNGT
6. Ch m sóc b nh nhân CTSN
7. Bi t c các bi n ch ng CTSN
8. Phòng ng a CTSN

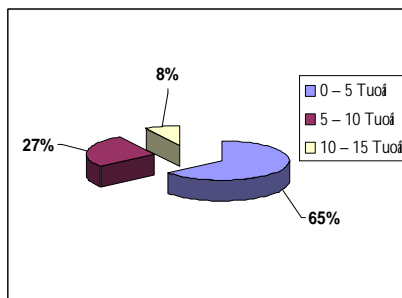
I. nh ngh a:

- Ch n th ng u : Là nh ng tác ng tr c ti p vào s - não, có th có ho c không có bi n ch ng n i s
- Ch n ng não : Là tình tr ng m t ý th c t m th i ngay sau ch n th ng, th ng x y ra trong ít phút u tiên, sau ó ph c h i hoàn toàn. B nh nhân có th quên ho c gi m nh n th c kéo dài nhi u gi ho c nhi u ngày sau ó.
- Phân ch n ng não theo Cantu

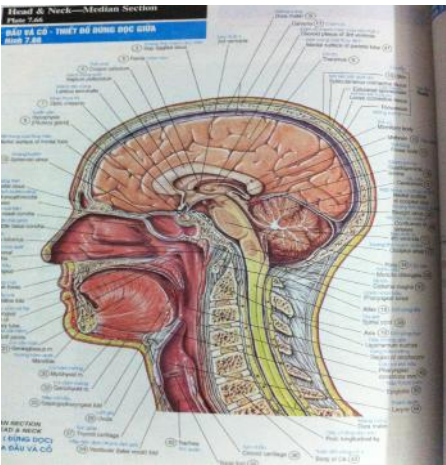
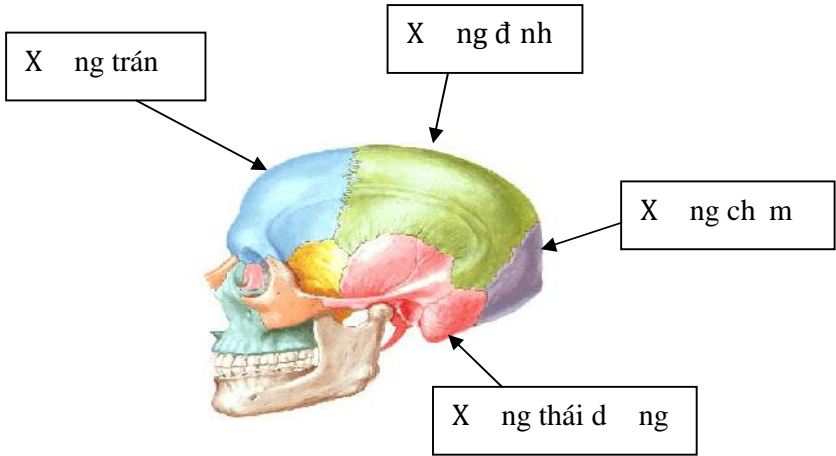
Phân	c i m
1. Nh	Quên sau ch n th ng 30 phút Không m t nh n th c
2. Trung bình	M t nh n th c 5 phút Ho c quên sau ch n th ng 30 phút
3. N ng	M t nh n th c 5 phút Ho c quên sau ch n th ng 24 gi

II. D ch t h c:

- ❖ T n su t: 200.000ca/n m (Geidet, 2001, USA)
- ❖ Tr em chi m 16% t ng s CTSN (BVCR, 2001)
- ❖ 10% CTSN n ng (GCS < 9)
- ❖ Chi m 44% t l t vong chung sau ch n th ng n ng (Krausse, 1991)
- ❖ T l t vong c a CTSN n ng 36,5% (Johnson, 1998)

III. Gi i ph u:

IV. S khác bi t gi i ph u s não gi a tr em và ng i l n

- T l u/ thân : l n : bé d té ngã do u n ng
- X ng s m m, m ng, à n h i, nhi u m ch máu : Lõm s pingpong ch x y ra tr em
- Thóp ch a óng : N u t ng áp l c n i s thì áp l c s y lên theo ng thóp cho nên c th bé ch u ng c l u h n
- Màng c ng dnh l ng l o v i x ng s : D xu t huy t đ i màng c ng
- Khoang đ i nh n r ng : x y ra h i ch ng rung l c khi tung h ng tr , đ gây xu t huy t não

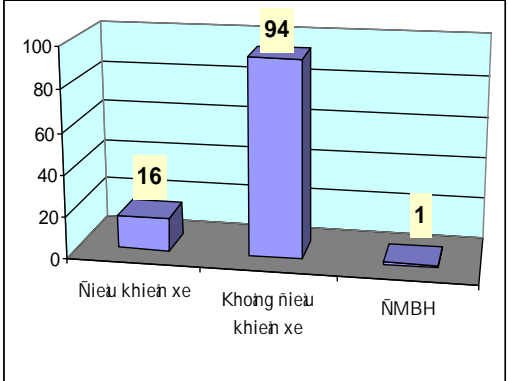
V. Nguyên nhân

- A. Ch n th ng lúc sanh:
 - Sanh th thu t: 10%
- B. Ch n th ng sau sanh:
 1. Tai n n giao thông: 25%
 2. Té ngã: 65%
 3. Tai n n th thao: 10%
 4. Tr b ng c ãi: 2-5%
 5. Tai n n giao thông

- * Nguy c do không i m b o h i m:
 - T n th ng não t ng 3 l n
 - N t s t ng 4,5 l n

- Tai n n giao thông:

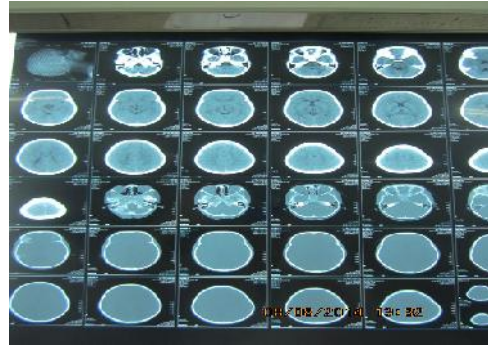
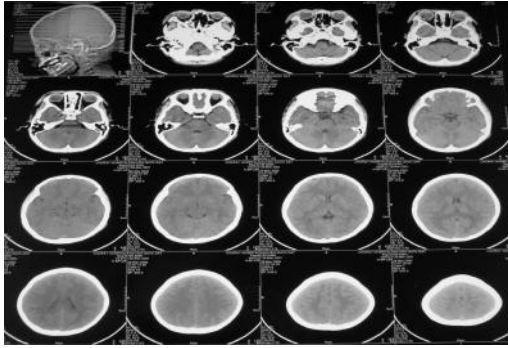
VI. Phân lo i

- + Rách da u
- + N t s , lõm s pingpong
- + D p não
- + Xu t huy t ngoài màng c ng
- + Xu t huy t đ i màng c ng
- + Xu t huy t trong não
- Phân lo i đ a vào thang i m Glasgow
 - + >14 : M c nh

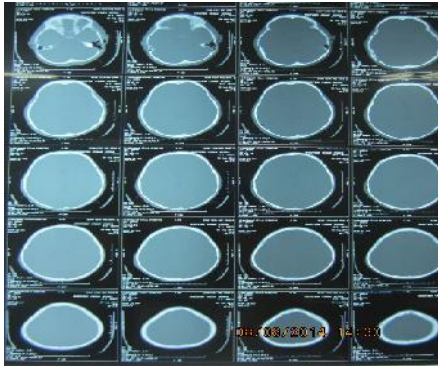
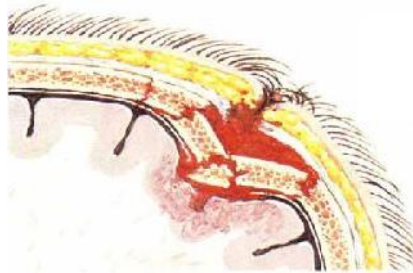
+T 9-13: M c trung bình

+<8: M c n ng

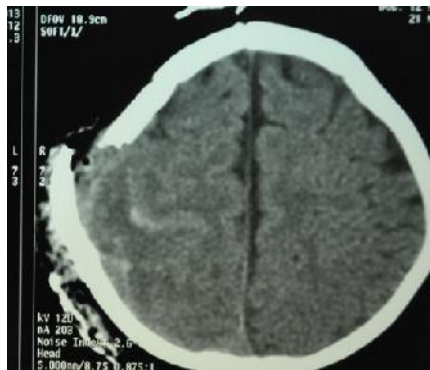
- CT scan bình th ng:
- Nhu mô não bình th ng
- Không n t s

*M t s t n th ng : rách da u, n t s , rách màng c ng

N t s

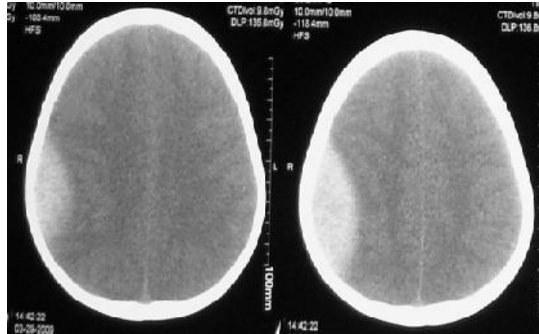
V t th ng s não

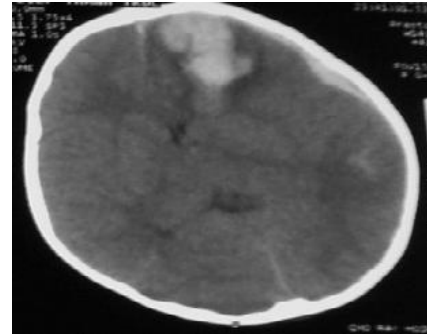
Máu t đ i màng c ng

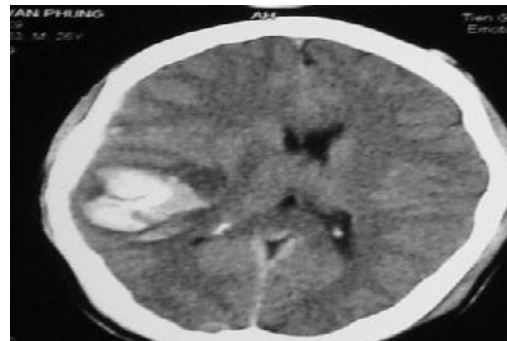
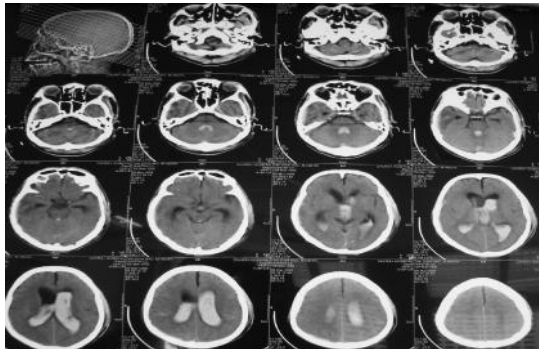
Máu t trong não

Máu t ngoài màng c ng

Máu t trong não

Xu t huy t não th t

VII. Lâm sàng và c n lâm sàng:

1. Khi khám th n kinh c n ph i theo dõi nh ng trình t sau:

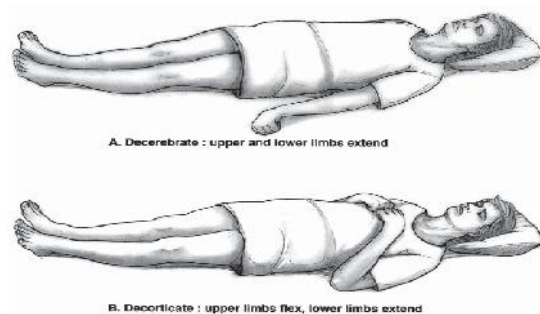
- Tri giác (Thang i m Glasgow)
- D u th n kinh nh v
- Soi ng t
- D u hi u sinh t n
- au u
- Ói

2. CLS : CT Scan

- B ng phân hôn mê tr em:

	Tr l n (> 4 tu i)	Tr em (< 4 tu i)	áp ng
M m t (E)	T nhiên Khi g i Khi kích thích au Không áp ng	T nhiên Khi g i Khi kích thích au Không áp ng	4 3 2 1

L i nói (V)	Có nh h ng	B p b , bi bô	5
	Nh m l n	Kích thích, qu y khóc	4
	T ng không thích h p	Khóc khi kích thích au	3
	Âm thanh vô ngh a	Rên r khi kích au	2
	Không áp ng	Không áp ng	1
V n ng (M)	Theo yêu c u	C ng t nhiên	6
	Chính xác v i kích thích au	Co tay chân khi s	5
	áp ng không chính xác	Co tay chân khi kích thích au	4
	G ng m t v	G ng m t v	3
	Du i m t não	Du i m t não	2
Không áp ng	Không áp ng	1	

- D u th n kinh nh v :
 - T n th ng thùy trán :R i lo n hành vi, c m xúc, l i nói, h i ch ng lo n th n c p sau ch n th ng.
 - T n th ng thùy thái d ng : R i lo n trí nh , hành ng tình d c quá m c
 - T n th ng thùy nh : y u li t ½ ng i, m t l i.
 - T n th ng thùy ch m : m t th l c ho c khuy t th tr ng
- D u hi u sinh t n
 - Bình th ng DHST không thay i
 - DHST thay i khi t ng áp l c n i s
- *Tam ch ng Cushing : m ch ch m, huy t áp t ng, r i lo n nh p th
 - Áp l c n i s bình th ng : 10- 15mmHg
 - T ng áp l c n i s :> 15 mmHg

$$CPP = MAP - ICP$$

CPP : Áp l c t i máu não

MAP : Áp l c ng m ch trung bình

ICP : Áp l c n i s

- ng t :
 - + Bình th ng : 2-3mm
 - + ng t dẫn >4mm : b nh di n t i n n ng
- au u : T ng khi kh i choáng ch nhi u
- Ói : Bu n nôn, nôn v t

VIII. Ch m sóc:

1. Glasgow > 14 i m :

- Theo dõi tri giác (Glasgow)
- D u th n kinh nh v
- Theo dõi au u
- Ói
- DHST
- V t th ng
- CT scan
- Y l nh

1.1 Lâm sàng n nh, CT scan không bi n ch ng :

Theo dõi 1 ngày b nh nhân có th xu t vi n

1.2 Lâm sàng n nh, CT scan có bi n ch ng

Theo dõi 4 – 5 ngày, nếu bệnh nhân có xu hướng
1.3 Lâm sàng như, CT scan có thay đổi máu tăng lên

+ Báo BS

+ Số n m

1.4 Lâm sàng thay đổi:

+ Đau u

+ Ói

+ Glasgow giảm

+ Soi ng t dẫn: ±

+ Ch p CT scan kh n

+ Báo BS số n m kh n

2. Glasgow 9 – 13 i m :

- Th oxy

- N m u cao 30 – 45⁰

- Theo dõi ng t , ánh giá G, d u th n kinh nh v m i 2 gi

- M c Monitor theo dõi

- Theo dõi nôn ói

- Ch m sóc v t th ng n u có

- t sonde d dày, sonde ti u

- Thu c

- Chu n b d ng c t NKQ

2.1. Bệnh nhân có ch nh m

- XNTP, ng ký máu, nh n n u ng

- Báo phòng m

- C o tốc

- Ký cam k t

- Th c hi n thu c, d ch truy n

2.2 Bệnh nhân không có ch nh m :

- Ti p t c theo dõi cho n khi Glasgow c i thi n

- Th i gian theo dõi gi m d n cho n khi b nh nh n nh

IX. CH M SÓC SAU M :

1. H u ph u ngày th 1 :

- Theo dõi d u sinh hi u m i gi qua monitor

- Theo dõi Glasgow, ng t , d u th n kinh nh v m i gi

- Th oxy

- N m u cao 30 – 45⁰

- Ch m sóc ODL, v t th ng theo dõi r d ch, máu.

- Cho n qua sonde

- D ch truy n thu c theo y l nh

- Ch p CT Scan s não ki m tra trong vòng 24 gi

2. H u ph u ngày th 2:

- Glasgow > 14

a) KQ CT Scan không bi n ch ng

• Theo dõi d u sinh hi u, thang i m G, ng t m i 2 gi

• D ch truy n thu c theo y l nh

• Rút ODL, ch m sóc v t th ng, theo dõi r d ch, máu

b) CT Scan có bi n ch ng

- Báo BS so n m c p c u

3. Glasgow t 9 – 13 i m (Ngày th 1)

- Th oxy
- N m u cao
- Theo G, ng t m i gi
- Theo dõi qua monitor m i gi
- Hút àm nh t n u c n
- D ch truy n, thu c
- Ch m sóc v t th ng, ODL theo dõi r d ch, máu.
- Cho n qua sonde
- Ch p CT scan sau 24 gi

4. Glasgow t 9 – 13 i m (Ngày th 2)

a) Không có bi n ch ng

b) Có bi n ch ng

X. BI N CH NG:

1. ng kinh sau ch n th ng.
2. u n c
3. H i ch ng sau ch n ng não
4. R i lo n hành vi tình d c
5. B nh lý não mãn tính sau ch n th ng
6. Suy gi m trí nh
7. S ng th c v t

XI. PHÒNG NG A:

1. Tai n n giao thông:

- i nón b o hi m khi tham gia giao thông
- i nón úng cách
- H n ch cho tr i ra ngoài khi không c n thi t.
- Trang thi t b an toàn cho bé khi tham gia giao thông

2. Tránh té ngã :

- Tr nh c n có ng i ch m sóc
- Xung quanh tr không nên các v t d ng d ngã, gây t n th ng cho tr : t , ti vi
- Xe t p i
- Th ng xuyên giám sát tr khi leo trèo, c u thang, gác, cây cao ...

3. Th thao :

- D ng c th thao an toàn
- Giám sát khi tr ch i th thao

4. B o hành :

- Tránh rung l c
- Cách ly tr n u b h o hành